

História

Korene názvu

[späť do menu](#)

Prvé známe osídlenie územia dnešných Mojmiroviec siaha do obdobia Veľkomoravskej ríše. Prvý názov sídla Ilmyr mu dali bresty, ktoré tu v tom čase rástli. Brestové lesy sa tiahli od severu na východ. V starosloviencine znamenal Ilm brest a myr obec alebo svet (brestový svet). Podľa neho sa usudzuje, že obyvatelia sa zaoberali ťažbou a spracovaním brestu. Prvá písomná zmienka o obci Ilmyr pochádza z roku 1156. Ostrihomský arcibiskup Martirius uviedol v jednej listine (adresovanej kanonikom diecézy) názov farskej obce Ýlmer. Z listiny vylýva, že v obci bola fara a obec odvádzala pravidelné desiatkové poplatky na základe vôle kráľa Gejzu II. Súčasne sa používali aj odvodené názvy obce ako Ilmeer, Ilmer, Ilmyr, Ilmur, terra in Ilmer, Ilmar, Irmell, Urmil, Urmel. Názov obce Ilmer sa nachádza aj v listine z 8. februára 1245, z ktorej vyplýva, že uhorský kráľ Béla IV. saruje za zásluhy v boji proti Tatárom v roku 1241-42 Štefanovi z Ilmera majetky. Jeho syn, Ján z Ilmera, sa stal kaločským arcibiskupom a patrí preto k najvýznamnejším rodákom obce. Arcibiskup Ján z Ilmera Kaločský korunoval českého kráľoviča Václava III. za uhorského kráľa Ladislava V. Osobne mu položil svätoštepánsku korunu na hlavu. Neskôr sa názov na celé stáročia ustálil na: Urmín. Počas Uhorského kráľovstva a Rakúsko-Uhorského mocnárstva sa v oficiálnych dokumentoch používala aj maďarská verzia Ürmény.

Víno a výsady

Z roku 1290 pochádza historický písomný záznam o neuradení poplatkov obyvateľmi obce za vývoz vína do Ostrihomu. Čo je nielen ďalším dôkazom dávnej histórie obce, ale aj dôkazom o tom, že už vtedy sa tu dorábalo víno a dokonca sa predávalo až do sídelného mesta, čo svedčí o veľkom význame tejto vinohradníckej obce v 13. storočí.

Ostrihomský arcibiskupský úrad si urmínskych vinohradníkov v roku 1315 zaviazal listinou, ktorá im ukladala povinnosť dodávať arcibiskupskému úradu víno

REKLAMA

PREČO
ŠTUDOVAŤ
FEI STU

99%
ABSOLVENTOV
SA UPLATNÍ

1484 €
PRIEMERNÝ PLAT
ABSOLVENTA

Vinná r
histori
obcou M

POĎ K NÁM
ŠTUDOVAŤ

STU
FEI

Prvá p
zmieni

Ylmer z roku 1156.
Je možné, že pri
ďalšom spracovaní
archívnych
záznamov z
ostrihomského
arcibiskupstva budú
objavené ešte
staršie informácie

V drevených sudoch sa
víno z Mojmiroviec
vyvážalo ďaleko za chotár.
Dostávalo sa do Ostrihomu
aj Budapešti

Malý potok Cedroň (v
súčasnosti Cabajský

PREČO ŠTUDOVAŤ
FEI STU

99%
ABSOLVENTOV SA UPLATNÍ

1484 €
PRIEMERNÝ PLAT ABSOLVENTA

REKLAMA
SZMS

vajcia.

V tomto období mal Urmín štatút mesta s niektorými výsadami, ktoré nemali ani oveľa väčšie a v súčasnosti známejšie mestá.

Urmín mohol usporiadať trhy a jarmoky, mal právo vlastníť bitúnok a dokonca vlastný pivovar. V Budapešti existovala urmínska vináreň, kde urmínsky vinohradníci dovážali víno v špeciálne označených sudoch. Mestečko vtedy dostalo vlastné pečatidlo, kde sa po prvýkrát objavuje symbolika, ktorá sa dnes nachádza v erbe: viničný list a dva strapce hrozna.

V roku 1406 stál na území obce kostol svätého Štefana Prvomučeníka. Pôvodný starý kostol bol v tureckých vojnách zničený a v roku 1713 zrúcaný.

Hrozby a vojny

V 15. storočí ohrozovali Uhorsko husitské vojská. V nepokojných časoch bol neistý život aj v Urmíne. Ďalšie nebezpečenstvo hrozilo od Turkov. Po prehratej bitke pri Moháči turecké vojská zabrali časť juhozápadného Slovenska a v Nových Zámkoch sa opevnili. Blízkosť tureckého vojska znamenala na dlhé obdobie veľkú hrozbu pre život v Urmíne. Hranice Osmanskej ríše tvoril pravý breh potoka Cedroň (Cabajský potok), ľavý breh patrilo Uhorsku. Urmín sa stal nechtiac pohraničnou obcou. Vypálený bol v roku 1530, 1572 a 1601. Pravidelné nájazdy Turkov značne oslabili obec, veľa obyvateľov bolo odvečených a predaných na trhu s otrokmi. Bohatší jednotlivci mali možnosť sa z otroctva vyplatiť. Zo strachu pred dobyvatelmi si naši predkovia stavali podzemné chodby, ktoré spájali jednotlivé usadlosti. Chodby ústili severne od obce v oblasti karolských vinohradov. Dodnes zostali v podzemí jamy, ktoré sa čas od času prepádajú. Neskôr si v nich ľudia robili obilné jamy alebo pivnice na víno.

Aby boli obyvatelia lepšie chránení a nemuseli zaliezať pod zem ako krti, zriadil panovník v obci kasárne so stálou vojenskou posádkou, ktorá odrážala nájazdy. Po Turkoch prišla ďalšia rana, ktorá preriedila obyvateľstvo, morové epidémie.

Hunyady prichádza

V 17. storočí sa prvýkrát objavuje v súvislosti s Urmínom meno Hunyady (používa sa aj prepis Huňady). V období po ukončení tureckých vojen sa do pôvodných obydľí začali vracajúť utečenci, ktorí tvorili pôvodné predvojnové obyvateľstvo, ale s nimi prišlo aj mnoho novousadlíkov. Prvými Hunyadyovcami, ktorí prišli do obce, boli v roku 1675 Ondrej a Ladislav. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a rozširovaním majetkov sa

Kostol sv. Ladislava je už tretie storočie, od roku 1721, dominantou centra obce. Zsvätený bol svätému Ladislavovi na počesť grófa Ladislava Hunyadyho

Hunyadyovský kaštieľ bol postavený v roku 1721. Na štíte priečelia sa nachádza rodinný erb

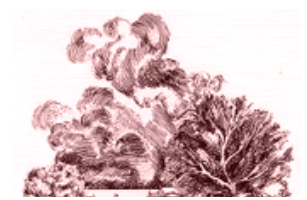
Kaštieľ má v súčasnej renovovanej podobe klasicistický vzhľad

Najstarší dochovaný obrázok Hunyadyovského kaštieľa z 18. storočia

Ministerstvo dopravy, spojov a verejných prác vydalo 25.10.1994 príležitostnú poštovú známku "Dostihy v Mojmirovciach" v nominálnej hodnote 2 Sk

PREČO ŠTUDOVAŤ
FEI STU

99%
ABSOLVENTOV SA UPLATNÍ

1484 €
PRIEMERNÝ PLAT ABSOLVENTA

pozdvihla hospodárska úroveň. Okrem zemepánskej rodiny Hunyadyovcov tu žili aj rodiny: Práznovský, Piešťanský, Urményi, Hančok, Rudňanský, Farkaš, Bošáni a Grasalkovič. Okrem zemepánov žili v Urmíne sedliaci, remeselníci, kupci, želiari, dvaja kňazi a dvaja úradníci.

6. marca 1694 sa v Urmíne narodil barón Anton I. Grassalkovich (používa sa aj prepis Grasalkovič). Jeho otec Ján bol správcom na Beckovom hrade. Anton Grassalkovich bol uhorským aristokratom chorvátskeho pôvodu. Preslávil sa ako radca Uhorskej kráľovskej komory a dôverník Márie Terézie. Okrem mnohých iných stavieb dal postaviť barokový palác v Bratislave, dnešný prezidentský palác (nazývaný aj Grasalkovičov palác) a organizoval barokovú prestavbu Bratislavského hradu. Získal vysoké vyznamenania - stal sa barónom, grófom a udelili mu Veľkriž Rádu sv. Štefana.

.Z roku 1715 sa dochoval záznam, že v obci boli vinohrady s celkovou rozlohou 67 kopáčov a v roku 1720 už 76 kopáčov. Pritom jeden kopáč je plocha, ktorú jeden človek okope za jeden deň, čo je asi 3,52 ára.

Jedným z najvýznamnejších rokov v histórii obce bol rok 1721, keď si dal Imrich Hunyady postaviť veľký kaštieľ v barokovom slohu (neskôr po požiari bol prestavaný v kasicistickom slohu). Súčasťou kaštieľa bola malá botanická záhrada, veľký park a žrebčín. V ďalšom storočí sa park stal najvýznamnejším v Hornom Uhorsku, so širokou škálou exotických stromov, krovín a rastlín.

Na čele mestskej správy stál richtár, prisažný a notár. Pre vinohrady bol richtár, ktorého volali pereg. V rámci trhového práva malo mestečko dovolené konať 6 lichvacích a 6 výkladných jarmokov na rínku.

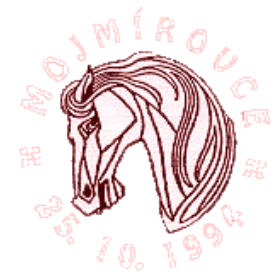
Kone a dostihy

Skutočnou pýchou Hunyadyovcov bol žrebčín. 19. mája 1814 sa konali v Urmíne najstaršie konské dosihy v strednej Európe. Dostihy boli organizované na majetku grófa Józsefa Hunyadyho, ktorý sa venoval chovu arabských teplokrvníkov, podľa moderných pravidiel vypracovaných zakladateľmi turfu - Angličanmi. Najznámejším koňom z urmínskeho chovu (v čase jeho najväčšieho rozmachu mal vyše dvesto koní - arabských, lipických, španielskych a anglických plnokrvníkov a polokrvníkov, ktoré sa zapriahali do kočiarov alebo sa na dostihovej dráhe pripravovali na športové účely) bol Tajár (1811-1830), ktorý prvý ročník pretekov aj vyhral.

Pochádzal z Egypta odkiaľ ho Hunyady odkúpil od bohatého šejka.

Dráha bola vzbudovaná medzi Poľným Kesovom a

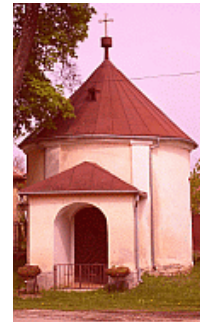
dňa vydanej pri
príležitosti 180. výročia
konských dostihov

Poštová pečiatka so symbolickým zobrazením hlavy Tajára

Historická budova žrebčína po rekonštrukcii slúži ako ubytovacie zariadenie

Kaplnka svätého Urbana z roku 1824

Zemianska kúria. V tejto budove bola v roku 1852 zriadená pošta

PREČO ŠTUDOVAŤ
FEI STU

99%
ABSOLVENTOV SA UPLATNÍ

1484 €
PRIEMERNÝ PLAT ABSOLVENTA

stúpala, zatiaľ čo na prvom ročníku bolo 2000 divákov, na treťom ročníku v roku 1816 bolo na pretekoch prítomných už okolo 40 000 divákov, medzi nimi viacerí arcivojvodovia - členovia cisárskej rodiny. V uvedenom období sa konali aj distančné preteky, ktoré mali dve etapy: Budapešť-Urmín, Urmín-Viedeň. Popularita a veľkosť podujatia napokon zapríčinili jeho premiestnenie bližšie k cisárskemu dvoru, v roku 1892 najprv do Bratislavy a neskôr do Budapešti. Veľa urmínskych odchovcov vyhralo v 19. storočí najvýznamnejšie dostihy v Budapešti, Viedni, Bratislave, Hamburgu a Berlíne, a to aj tzv. klasické (2000 Guineas, 1000 Guineas, Derby, Oaks a Saint Legér), pričom syn Józsefa Hunyadyho, József ml., v tých časoch patrili medzi vedúce osobnosti rakúsko-uhorského a aj európskeho turfú. Kostra Tajára je v súčasnosti uložená vo veterinárnom múzeu vo Viedni. Chov koní v Urmíne zanikol v roku 1914. Pri príležitosti 180. výročia najstarších dostihov bola v roku 1994 vydaná známka, zobrazujúca pretekára s koňom.

Novovek a zmeny

V roku 1824 vznikla na území obce kaplnka sv. Urbana. Na Morave a západnom Slovensku je patrónom vinárov svätý Urban, ktorý býva zobrazovaný s hroznom v rukách. Svätý Urban sa počas prenasledovania kresťanov skrýval vo vinohradoch a tak sa stal patrónom vinohradníkov.

Rok 1848 priniesol zrušenie poddanstva. Gróf Hunyady dal v roku 1857 odvodniť systémom kanálov lúky a mokrade, čím vznikla ďalšia úrodná pôda. V roku 1852 bola zriadená v budove zemiankovej kúrie pošta. V roku 1866 bol v dedine telegraf a v roku 1895 prvý telefón. Telefónne spojenie bolo zavedené na všetky grófske majere.

V roku 1880 bola zriadená dokonca meteorologická stanica. Na prelome 19. a 20. storočia dal Šuriansky cukrovar postaviť do urmínskeho chotára úzkokoľajnú železnicu.

V roku 1910 posledný mužský potomok rodiny Hunyady predal celé panstvo aj s kaštieľom cukrovaru v Šuranoch. V roku 1911 bola vybudovaná kultúrna sála, v ktorej mládež usporiadavala divadlá, zábavy a slávnosti. Neskôr sa začali premietal nemé filmy a časom aj zvukové. Staré kino sa na tento účel používalo až do roku 1991. V roku 1914 - 1918 zúri svetová vojna, mnoho mladých urminčanov sa nevrátilo, alebo zostalo dlho po vojne v ruskom zajatí. Po prvej svetovej vojne je majetok zabavený a zordobený.